

Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново

Университет по библиотекознание и
информационни технологии

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

БИБЛИОТЕКИ ЧЕТЕНЕ КОМУНИКАЦИИ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ ОТ
ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

На тема

*Съхраняване, опазване, дигитализиране и популяризиране
на движимото културно наследство*

13 – 14 ноември 2025 г.

Народна библиотека „П. Р. Славейков“
Велико Търново, 2026

Изданието се осъществява с финансовата подкрепа на Национален фонд „Култура“ по програма „Културно наследство“ 2025

Авторите на докладите носят пълна отговорност за съдържанието, оригиналността, изказаните становища и цитираните източници и литература.

- © доц. д-р Калина Иванова, научен редактор, 2026
- © проф. Ивелин Иванов, съставител, 2026
- © д-р Иван Александров, съставител, уводни думи, 2026
- © Марина Стойкова, графичен дизайн, технически редактор, 2026
- © Авторски колектив, 2026
- © Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново, 2026

ISSN: 1313-8138 (print)

ISSN: 2683-0981 (online)

Предговор

Двадесет и четвъртата национална научна конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ се проведе на 13 и 14 ноември 2025 г. в Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново. Традиционният научен форум отново събра изследователи, преподаватели, библиотечни и музейни специалисти, архивисти и представители на културни институции, които представиха резултати от своите изследвания и професионални практики, свързани с опазването, изследването и популяризирането на книжовното и културното наследство в условията на съвременното информационно общество. В рамките на конференцията бяха разгледани редица теми, посветени на дигитализацията на културното наследство, ролята на библиотеките и архивите като пазители на историческата памет, както и новите технологични и комуникационни възможности за достъп до знание.

Съорганизатори на ежегодния научен форум и дългогодишни партньори в реализирането на конференцията отново са Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ и Университетът по библиотекознание и информационни технологии – София. Благодарност изразяваме и към всички институции, организации и специалисти, които със своето участие и подкрепа допринесоха за успешното провеждане на конференцията и за утвърждаването ѝ като значимо научно събитие в областта на библиотекознанието, архивистиката, културната история и хуманитаристиката.

Официалното откриване на конференцията беше съпроводено с премиера на филма „Възхвала на Търновград“ на Биляна Траянова, а в рамките на съпътстващите събития бе открита и изложбата „Католиците в България XVII – XX век – книжовно-документални свидетелства във фондовете на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ на Националния археологически институт с музей при БАН, организирана под патронажа на пре-

зидента на Република България. В програмата бе включено и награждаването в конкурса „Благослов за Търновград“.

В рамките на четири научни сесии бяха представени многобройни доклади, посветени на широк кръг въпроси – от архивното дело и библиотечните системи до дигитализацията на културното наследство, съхраняването на редки и ценни колекции, развитието на дигитални библиотеки и популяризирането на културното наследство в онлайн среда. Особено внимание беше отделено на ролята на новите технологии, включително изкуствения интелект и триизмерното моделиране, в процесите на опазване, изследване и представяне на историческото и книжовното наследство. Представени бяха също изследвания, свързани с книжовната история, архивни колекции, аудиоархиви, старопечатни книги и тяхното опазване, както и различни аспекти от културната памет и националната идентичност.

Конференцията се отличи с активно международно участие. Свои доклади представиха учени и специалисти от Полша, Румъния, Сърбия, Унгария, Хърватия и Република Северна Македония. Техните изследвания допринесоха за по-широк сравнителен поглед върху процесите на дигитализация, съхраняване и популяризиране на културното наследство, както и върху развитието на библиотечните и архивните практики в европейски контекст. Чрез представените примери от различни страни участниците имаха възможност да обменят опит, идеи и добри практики, насочени към модернизирването на библиотечната и архивната дейност.

Представените доклади демонстрираха разнообразието от научни интереси и интердисциплинарния характер на изследванията, свързани с културното наследство – от историята на книгата и библиотеките до съвременните комуникационни и дигитални стратегии за достъп до знание. Значителна част от изследванията поставиха акцент върху взаимодействието между традиционното книжовно наследство и новите дигитални форми на съхранение и представяне на информацията, както и върху ролята на библиотеките като активни културни и образователни центрове.

Както и през предходните години, докладите от конференцията се публикуват в настоящия сборник, който дава възможност

представените научни изследвания и добри практики да достигнат до по-широк кръг специалисти, изследователи и читатели. Електронният формат на изданието позволява достъп до публикациите чрез интернет страницата на Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ в раздел „Конференции“ (<https://libraryvt.com/bg/nauchna-konferentsia-biblioteka-veliko-tarnovo/nauchna-konferencia-2025>), като по този начин допринася за по-широкото разпространение на научните резултати и за развитието на професионалния диалог в областта на библиотечното и информационното дело.

От съставителите

Петте најголеми библиотеки во Европа и нивните културни наследства

Билјана Миладинова, Ирена Тонева
Национална Установа – Универзитетска библиотека “Гоце Делчев” – Штип

The Five Largest Libraries In Europe And Their Cultural Heritage

Biljana Miladinova, Irena Toneva
National Institution University Library “Goce Delchev” – Štip,
Republic of North Macedonia

Петте нај-големи библиотеки в Европа и тяхното културно наследство

Биљана Миладинова, Ирена Тонева
НУУБ „Гоце Делчев“ Штип, Република Северна Македонија

Abstract: *Old, valuable and rare books represent an invaluable cultural and historical treasure that reflects the wisdom, knowledge and tradition of past generations. Their preservation is of particular importance because they are witnesses to the development of literacy, art and society.*

In this paper, special emphasis is placed on the methods and special conditions as well as the organization and use of old, centuries-old manuscripts, unique manuscripts, rare books, following the challenges and technologies of the library service. For their protection, special conditions are required – stable temperature and humidity, limited access to light, as well as the use of materials that do not damage the paper. Modern methods, such as digitization and restoration, additionally enable their preservation and accessibility for future generations. The preservation of rare books is not only an obligation of institutions, but also our common duty, because by doing so we preserve the history, culture and identity of a people.

Keywords: *cultural heritage, conservation, restoration, digitization, rare books*

Анстракт: Старите, вредни и ретки книги претставуваат непроценливо културно и историско богатство кое ја одразува мудроста, знаењето и традицијата на минатите генерации. Нивното чување е од особено

значење бидејќи тие се сведоци на развојот на писменоста, уметноста и општеството.

Во овој труд посебен акцент се става на начините и посебните услови како и организацијата и користењето за старите, вековни ракописи, единствени ракописи, ретки книги, следејќи ги предизвиците и технологиите на библиотечниот сервис. За нивна заштита потребни се специјални услови – стабилна температура и влажност, ограничен пристап до светлина, како и користење на материјали кои не ја оштетуваат хартијата. Современите методи, како дигитализација и реставрација, дополнително овозможуваат нивно зачувување и достапност за идните генерации. Чувањето на ретките книги не е само обврска на институциите, туку и наша заедничка должност, бидејќи со тоа ја чуваме историјата, културата и идентитетот на еден народ.

Клучни зборови: културно наследство, конзервација, реставрација, дигитализација, ретки книги

Резюме: Стари, ценни и редки книги представляват безценно културно и историческо съкровище, което отразява мъдростта, знанията и традициите на минали поколения. Тяхното съхранение е от особено значение, защото те са свидетели на развитието на грамотността, изкуството и обществото.

В тази статия е поставен специален акцент върху методите и специалните условия, както и върху организацията и използването на стари, вековни ръкописи, уникални ръкописи, редки книги, следвайки предизвикателствата и технологиите на библиотечното обслужване. За тяхната защита са необходими специални условия – стабилна температура и влажност, ограничен достъп до светлина, както и използване на материали, които не увреждат хартията. Съвременните методи, като дигитализация и реставрация, допълнително позволяват тяхното съхранение и достъпност за бъдещите поколения. Запазването на редките книги е не само задължение на институциите, но и наше общо задължение, защото по този начин запазваме историята, културата и идентичността на един народ.

Ключови думи: културно наследство, конзервация, реставрация, дигитализация, редки книги

Вовед

Културното наследство е нашиот музеј, музеј на бесценета реликвија која е наследена од своите предци, жестока неминливост

на минливоста, нашиот знак за распознавање со светот. Наследство кое е од непроценлива важност, ја дополнува нашата самопочит и чувство на горд и автентичен народ, кој треба да го заштити, зачува, регенерира и оптимизира како траен залог на наредните генерации. Улогата на наследството кое порано сме го доживувале како симбол на национална гордост, се шири како посебен феномен кое ги опфаќа различните политички идеи, економски и туристички развој како и културна разлика. Во континуитет се посветува внимание на моќно соучество и пркосна нација за негова популаризација, зачувување и заштита, кои пак баараат мобилизација и координација на многучовечки, материјални и научни ресурси.

Во континуитет се посветува внимание на заштитата, начувувањето и значењето на културното наследство, а е резултат на желбата да остане некој запис/порака повеќе за идните генерации да го проучат, сакаат и негуваат културното наследство, не како хипотеза што има потреба да се докаже, туку како аксиома којашто не може да се оповргне.

Старите книги и ракописи се мнгу ранлива категорија и се подложни на оштетување кое е предизвикано од различни фактори. Физичката деградација може да се предизвика од несоодветното чување, стареењето на хартијата, влага сончева светлина, а како еден од најризичните фактори е неправилното ракување и чување што дополнително ја зголемуваат можноста за трајни оштетувања. Затоа овој процес бара вниматено планирање и примена на конзервациски и реставраторски техники кои го продолжуваат векот на овие посебни значајни документи, како непроценливо наследство како и нивната улога во зачувувањето на колективна меморија на човештвото.

Со нивното зачувување се овозможува продолжување на комуникацијата помеѓу минатото и сегашноста, пренесување на значењето на идните генерации, извори на културното и историското наследство, развој на различни цивилизации...

Ретките книги и ракописи се дел од човековата историја, литература, наука и уметност. Тие можат да бидат стари изданија, први печатени книги, ограничени тиражи, книги повразани со важни историски личности или настани. Книги како културно наследство, образовна естетска и материјална вредност.

Ретките книги се книги кои имаат посебна историска, уметничка или културна вредност. Тие можат да бидат стари изданија, први печатени изданија, ограничени тиражи, книги со уникатна илустрација или книги што се поврзани со важни историски личности или настани.

Зачувувањето на ретки книги бара посебни услови за да се спречи оштетување од фактори како светлина, влага, температура и механичко оштетување.

Методи за зачувување на старите и ретки книги:

1. Температура и влажност – идеална температура е 18 – 20 °C, со релативна влажност 45 – 55%.
2. Светлина – ограничена изложеност, заштита од УВ зраци за да се избегне избледување.
3. Заштита од инсекти и глодари – користење специјални кутии и витрини.
4. Материјали за складирање – киселински неутрални хартија и кутии.
5. Реставрација и дигитализација – професионално чистење, зајакнување и дигитално архивирање.

Локации/Места кадешто можат да се чуваат овие книги, ракописи, збирки колекции

1. Национални и универзитетски библиотеки
2. Музеи и културни институции
3. Архиви
4. Приватни колекции

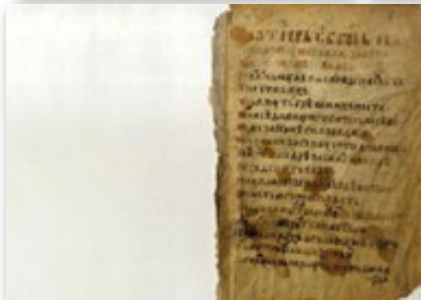
Етнички и правни аспекти

1. Право на заштита на културното наследство
2. Политики и стандарди за зачувување
3. Одговорност на институциите и државите

Поттикнати од литературата и инспирирани од културното движно наследство што го поседуваат најголемите пет библиотеки во Европа, направивме едно истражување на овие реткости што ги имаат библиотеките и како се користат истите.

1. Најстара библиотека во Европа, е универзитетската библиотека во Белград. „Светозар Марковиќ“ е дом на голем број стручна литература достапна до јавноста за полесна пристапност до стручни информации.

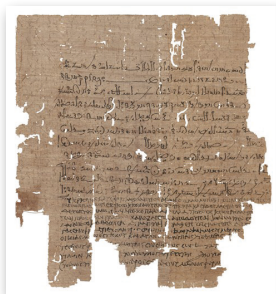
- стара ракописна и архивска граѓа, најстари печатени книги, старите мапи, атласи, уникатни и посебни реткости
- посебно одделение/читална за стари и ретки книги т.н. “Трезор”,
- со пристапност од двајца корисници на услугите по претходно одобрение од главниот раководител
- во културното наследство спаѓаат: 90 кирилични ракописи од 13 – 18 век, колекција на Коровиќ, најстар ракопис од 1206 год., колекција на ранопечатени книги од 15 – 17 век, београдски пролог (13 век) – старословенски богослужбени текстови, братков минеј – светски значајно за изучување на раното христијанство

2. Австриска национална библиотека – Виена, Австрија

Со импозантна градба, архитектонско здание и литературни колекции, е препознатлива и атрактивна за сите посетители и љубители на библиотеки. Во склоп на Виенската империјална палата се наоѓаат и четири музеи, специјални архиви и колекции познати по:

- Стари и ретки книги, средновековни ракописи први печатени материјали од 1851 год., музички колекции, карти и глобуси
- Се чуваат во специјални услови и можат да се користат во читална за истражувачи со претходна најава и дозвола(научна или академска оправданост)
- Голем дел се дигитализирани и достапни
- Во Барокна сала се изложуваат дел од книгите, највредните, во форма на експонати а посетителите уживаат во нивната културна и историска вредност
- во културното наследство спаѓаат: инкунабули (книги отпечатени пред 1501 год), средновековни библиски и литургиски текстови, колекција со документи од Антички Египет, глобуси од 16 – 19 век, музичка колекција на Моцарт, Бетовен, Хајдн и Шуберт, портретни и графички колекции
- Старите книги се дел од УНЕСКО Memory of the world programme

3. Градска библиотека во Штудгарт, Германија

Библиотека која претставува спој меѓу традицијата и современоста, која ја комбинира архитектурата технологијата и културното наследство во едно. Највпечатлив културен центар, извор на знаење тишина и инспирација, позната по:

- Средовековни и модерни манускрипти, ретки книги печатени пред 1501 год., средовековни ракописи, збирки на библии во над 400 јазици и дијалекти
- Со посебни услови за чување, строги правила за заштита и конзервација, услови за користење при читање (се ставаат специјални перничииња и држачи да не се оштети корицата)
- Дигитализирани, достапни онлајн со цел да се намали потребата од користење на оригиналот
- Се изложуваат со ограничено време и посебни услови
- Во културното наследство спаѓаат: средновековен ракопис кој припаѓал на Бенедиктскиот манастир во Weingarten, Гутенбергова библија, прва печатена библија со подвижни букви на Јоханес Гутенберг најголема збирка библии во светот, ретки и први изданија на Фридрих Шилер, Херман Хесе, Вилхелм Хауф

4. Библиотека “Јоанина” – Коимбра, Португалија

Една од најбогатите европски библиотеки, спој на непосредливото литературно богатство и раскошот на архитектурата и уметноста од почетокот на 17 век, резултатот е една од најспектакуларните и најоригиналните европски библиотеки во барокен стил, препознатливи по:

- Ретки изданија на латински португалски и шпански јазик, библии и правни кодекси, ракописи единствени кои немаат копии во светот и први печатени книги од 15 век, збирки и ретки книги, ретки историски изданија 16 – 18 век, атласи, прирачници
- Пристап само во специјална опремена читална со надзор
- Дигитализирани со цел да се намали физичкото користење на оригиналите
- Во културното наследство спаѓаат: прво издание на португалска епска поема Луис де Камоес – симбол за културно наследство, Хебрејска библија од 15 век, први печатени книги на латински јазик од 15 век, дела на Птоломеј Галилео Галилеј и Исак Њутон во оригинални изданија, дела на Августин и Аристотел во ретки изданија на 16 век, медицински и правни текстови

5. Библиотека “Лаурентијан Медичи” – Фиренца, Италија

Библиотека која сама по себе си ја носи вредноста и архитектонското здание креирано и дизајнирано од познатиот Микеланџело. Сите реткоти и значајни вредности и оригинали

потекнуваат од приватната библиотека на фамилијата Медичи, кои содржат:

- Ретки ракописи и кодекси од среден век и ренесанса, антички текстови на арапски јазик, библиски манускрипти, книги од 16 век, ретки преписи на дела
- Се чуваат во специјални услови со специјални методи за заштита и конзервација, а истражувачите и научниците бараат посебна дозвола за нивно користење
- За изложби се прикажуваат факсимили (копии)
- Во културното наследство спаѓаат: книги од Козимо Медичи и Лоренцо Велики, примери на книжевно и уметничко наследство, први печатени книги и ракописи од 14 – 16 век, најстар целосен библиски манускрипт на латински јазик од 7 век – Codex Amiatinus, Ракописи од Петрарка Бокачо и Данте, текстови на Платон, Цицерон...

Заклучок

Културното наследство во историскиот континуитет на цивилизациските надраснувања во секоја средина и од секој народ поединечно претставува своевиден национален културен влог во процесот на глобализацијата за културно прелевање меѓу народите. Тоа е однос и начин за градење на нов современ хуманизам, во

чијшто центар на внимание е човекот поединец активно вклучен во широката културна рамка на глобалниот свет. Како нивната вредност ќе биде зачувана, низ периодот што поминува се повеќе станува најголемото богатство што една земја може да го поседува, сведоци на општествениот, научниот и уметничкиот развој низ годините, вековите. Културното наследство не треба да се гледа како работна обврска или административна мерка, но како инвестиција во иднината.

Користена литература:

1. <https://www.unilib.rs/sadrzaji/digitalna-biblioteka/>
2. <https://www.onb.ac.at/en/>
3. <https://www.archdaily.com/193568/stuttgart-city-library-yi-architects>
4. <https://www.stuttgart.de/en/tourismus/sehenswuerdigkeiten/stadtbibliothek?form=translationDisclaimer-MTI1MTE2MzQz&action=submit#translationDisclaimer-MTI1MTE2MzQz>
5. Чување и заштита на архивски и библиотечни материјали Ка-лајлиевска, Вера, Скопје : 2МД, 2001 ([Скопје] : Диги принт)
6. Tehnika i konzervacija naše freske = Technique et conservation de nos fresques Blazic, Zdravko, Skopje : Centralen zavod za zaštita na kulturno istoriskite spomenici na NR Makedonija, 1958
7. Едукација и неконвенционални техники за конзервација, Џејкобсон, Сузан К. ; Мекдаф, Мелори Д. ; Монро, Марта К., Кочани : Европа 92, 2015 (Кочани : Европа 92)
8. Европско културно наследство. Д. 2, Преглед на Уредби и активности / стручен советник Robert Pickard ; [превод Елизабета Баковска ; индекс Саша Крстевски, Кристина Бицева], Скопје : Управа за заштита на културното наследство, [2008] (Охрид : Летра дизајн)
9. Историското наследство перспектива или хендикеп / [редакција на зборникот Александар Атанасовски ... и др.], Скопје : Совет на меѓународната манифестација “Гоцеви денови“, 2011

Съдържание/Content

Предговор	5
<i>От съставителите</i>	
Уводни думи	12
<i>д-р Иван Александров</i>	
Дигиталната библиотека на Централната университетска библиотека „Михай Еминеску” в Яш: Модерен подход за съхраняване и достъп.....	15
<i>Симона Синзиану, Алина Филимон, Оана Мерчеш</i>	
<i>The Digital Library Of The “Mihai Eminescu” Central University Library Of Iași: A Modern Approach To Preservation And Access</i>	
<i>Simona Sînzianu, Alina Filimon, Oana Mercheș</i>	
Читалня с колекция и архив „Проф. Богдан Богданов, д.н.“: от лична библиотека към дигитален академичен ресурс	25
<i>Ангелина Гимишева, Юлияна Станимирова</i>	
<i>Reading Room With The Collection And Archive Of „Prof. Bogdan Bogdanov, D.Sc.“: From Personal Library To Digital Academic Resource</i>	
<i>Angelina Gimisheva, Yuliyana Stanimirova</i>	
Унапређење дигитализације библиотечке грађе кроз пројектне активности у народној библиотеци „Стеван Сремац“ – Ниш.....	38
<i>Соња Шуковић, Александра Аџић</i>	
<i>Enhancing The Digitization Of Library Materials Through Project-Based Activities At The “Stevan Sremac” Public Library In Niš</i>	
<i>Sonja Sukovic, Aleksandra Adzic</i>	
Зачувување, дигитализација и популаризација на движното културно наследство во библиотеките.....	49
<i>Аница Милева, Гонца Анастасова</i>	
<i>Preservation, Digitization And Popularization Of Movable Cultural Heritage</i>	
<i>Anica Mileva, Gonca Anastasova</i>	

**Между духовната пробуда и скеча или за илюстрацията
в рекламната стратегия на българската католическа
периодика от началото на XX век..... 64**

доц. д-р Васил Загоров

*Between Spiritual Awakening And Sketch: On Illustration
In The Advertising Strategy Of Bulgarian Catholic Periodicals
At The Beginning Of The 20th Century*

Assoc. Prof. Dr. Vasil Zagorov

**Книги, библиотеки и печати: по следите на книжовните
колекции на българските католически ордени (1878 – 1944)..... 79**

гл. ас. д-р Габриела Ангелова

*Books, Libraries, And Seals: A Study Of The Book Collections
Of The Bulgarian Catholic Orders (1878 – 1944)*

Assist. Prof. Dr. Gabriela Angelova

**Медийното представяне на българското културно наследство
като част от публичния образ на страната 95**

гл. ас. д-р Марина Маринова

*The Media Representation Of Bulgarian Cultural Heritage
As Part Of The Country's Public Image*

Assoc. Prof. Dr. Marina Marinova

**Диалог с изкуствения интелект за краеведската дейност
и дигитализирането на книжовно-документалното наследство 106**

д-р Светослава Димитрова-Станева, гл. ас. д-р Гергана

Янчева, гл. ас. д-р Камелия Планска-Симеонова

*Dialogue With Artificial Intelligence On Local History Activities
And The Digitization Of Literary And Documentary Heritage*

Dr. Svetoslava Dimitrova-Staneva, Senior Assistant Dr. Gergana

Yancheva, Senior Assistant Dr. Kamelia Planska-Simeonova

**Участието на Народна библиотека „Иван Вазов“ в проект
PressMint: дигитални ресурси в контекста на споделеното
европейско наследство 119**

Иван Крачанов, Димитър Минев

*The Participation Of National Library Ivan Vazov In The Pressmint Project:
Digital Resources In The Context Of A Shared European Heritage*

Ivan Kratchanov, Dimitar Minev

**Виртуална възстановка на олтар от средновековна църква в
археологически обект „Шушманец“, Великотърновско 131**

проф. д-р Николай Кънев, доц. д-р Пламен Събев

*Virtual Restoration Of An Altar From A Medieval Church
In The „Shushmanets“ Archaeological Zone, Veliko Tarnovo*

Prof. Dr. Nikolay Kanev, Assoc. Prof. Dr. Plamen Sabev

Петко Р. Славейков и скритото зад QR кода (проект за популяризиране на живота и делото на Петко Р. Славейков чрез кратки видеа, посредством QR код)	144
<i>д-р Атанаска Стамболийска, д-р Симеон Бояджиев</i>	
<i>Petko R. Slaveykov And The Hidden Behind The QR Code (a project on the popularization of the life and work of Petko R. Slaveykov on short videos, accessible through a QR code)</i>	
<i>Dr. Atanaska Stamboliyska, Dr. Simeon Boyadzhiev</i>	
Опазване, дигитализиране и популяризиране на поезията на търновския творец Николай Колев – Поета	148
<i>Людмила Тодорова</i>	
<i>Preservation, Digitization And Popularization Of The Poetry Of The Veliko Tarnovo Artist Nikolay Kolev – The Poet</i>	
<i>Lyudmila Todorova</i>	
Дигитални ресурси в библиотечната система на Република Северна Македония	158
<i>доц. д-р Милен Михов</i>	
<i>Digital Resources In The Library System Of The Republic Of North Macedonia</i>	
<i>Assoc. Prof. Dr. Milen Mihov</i>	
Разширен хронологичен доклад за развитието на Прима-Софт ООД и Софт.Либ ООД, приноса към библиотечното дело и дигитализацията	170
<i>Ивайло Георгиев, Виолина Георгиева</i>	
<i>Expanded Chronological Report On The Development Of Prima-Soft And Softlib And Our Contribution To Library Work And Digital Transformation</i>	
<i>Ivaylo Georgiev, Violina Georgieva</i>	
„Писменото съкровище по Долен Дунав“ – дигиталната памет на региона и нейното значение за културната идентичност	177
<i>Николай Господинов</i>	
<i>“The Written Treasure Of The Lower Danube” – The Digital Memory Of The Region And Its Importance For Cultural Identity</i>	
<i>Nikolay Gospodinov</i>	
Портретът „Христина Морфова и Людмила Проконова“ на Елисавета Консулова-Вазова като част от националното културно наследство: опазване и популяризиране	190
<i>д-р Мария Бранкова</i>	
<i>The Portrait “Hristina Morfova And Lyudmila Prokopova” By Elisaveta Konsulova-Vazova As Part Of The National Cultural Heritage: Preservation And Promotion</i>	
<i>Dr. Mariya Brankova</i>	

**Аудио архиви на културната памет: грамофонната
плоча – предизвикателства и възможности за опазване 198**

Емилия Боянова

*Audio Archives Of Cultural Memory: The Gramophone Record –
Challenges And Opportunities For Preservation*

Emilia Boyanova

**За Диплографията или Двойното счетоводство и търговската
терминология в документи на Евлогий и Христо Георгиеви
(из архива на Евлогий и Христо Георгиеви при НА-БАН)..... 207**

Георги Георгиев

*On The Diplographic Or Double-Entry Bookkeeping In The Commercial
Records Of Evlogi And Hristo Georgievi (from the archives of the Evlogi
and Hristo Georgievi brothers at the Bulgarian Academy of Sciences)*

Georgi Georgiev

**История и статут на Националното сдружение на общините
в Република България..... 223**

д-р Светослав Мишев

*History And Status Of The National Association Of Municipalities
In The Republic Of Bulgaria*

Dr. Svetoslav Mishev

**Ориенталската ръкописна колекция в Националната библиотека
„Св. св. Кирил и Методий“ (формиране, състав, разкриване) 235**

д-р Невена Граматикова

*The Oriental Manuscript Collection In The „St. St. Cyril And
Methodius“ National Library (Formation, Composition, Disclosure)*

Dr. Nevena Gramatikova

**Християнски елементи на движимото културно наследство
и взаимодействието между Църква и Държава за тяхното
съхранение, употреба и популяризиране..... 250**

ст. ик. Павел Гърбов

*Christian Elements Of Movable Cultural Heritage And The Interaction
Between Church And State For Their Preservation, Use And Promotion*

Stavr. Economos Pavel Garbov

Великият молебен богородичен канон на Теодор Дука Ласкар 256

проф. хабил. д-р Димитър Кенанов

The Great Litany To The Virgin Mary By Theodor Doukas Laskaris

Prof. Habil Dr. Dimitar Kenanov

**За значението на маргиналиите в старопечатните книги
(По материали от библиотеката при Шуменския
университет „Епископ Константин Преславски“)..... 281**

гл. ас. д-р Данко Георгиев

*On The Significance Of Marginalia In Old Printed Books
(Based On Materials From The Library Of The Shumen University
„Bishop Konstantin Preslavski“)*

Chief. Assist. Prof. Dr. Danko Georgiev

**Рестаурация на книжни материали от фонда
на Регионален Исторически Музей – Шумен..... 296**

Галина Якимова

*Restoration Of Book Materials From The Fund Of The Regional
Historical Museum – Shumen*

Galina Yakimova

**Хибридно наследство: „Приказка за приказни герои“ като мост
между детската литература, музиката и дигиталното бъдеще..... 302**

Мая Паскова, д-р Габриел Георгиев

*Hybrid Heritage: “A Tale Of Fairy-Tale Heroes” As A Bridge Between
Children’s Literature, Music, And The Digital Future*

Maya Paskova, Dr. Gabriel Georgiev

**Поредицата „Златна библиотека“ и приносът ѝ
за адаптирането на класическата литература
за детската публика през 30-те – 40-те години на XX в. 312**

проф. д-р Алберт Бенбасат

*The Golden Library Series And Its Contribution To The Adaptation Of
Classical Literature For Children’s Audiences In The 1930s And 1940s*

Prof. Dr. Albert Benbassat

**Екологично устойчиви биотехнологии за опазване
на писменото културно наследство 325**

гл. ас. д-р инж. Искра Цветанска

*Environmentally Sustainable Biotechnologies For The Preservation
Of Written Cultural Heritage*

Assist. Prof. Dr. Eng. Iskra Tsvetanska

**Учебници и практически ръководства
от калоферския учител Никола Начов 334**

доц. д-р Александър Ковачев

*Textbooks And Educational Support Materials
By The Teacher Nikola Nachov*

Assoc. Prof. Dr. Alexander Kovachev

**Търновецът Джорджо Момчев –
благотворителна и обществена дейност 346**
проф. д-р Светла Атанасова

*Georgio Momchev From Turnovo – Charity And Public Activities
Prof. Dr. Svetla Atanasova*

**Аспекти от прилагане защитата интересите на държавата
като собственик и пазител на документите от Националния
архивен фонд. Нормативни основания, предизвикателства
и анализи на критериите за достъпност на документите
и повишаване цените на услугите 353**
д-р Тихомир Тонков

*Aspects Of Implementing The Protection Of The Interests
Of The State As The Owner And Custodian Of Documents
From The National Archival Fund. Normative Grounds,
Challenges And Analyses Of The Criteria For Accessibility
Of Documents And Increasing The Prices Of Services
Dr. Tihomir Tonkov*

**Популяризиране на движимото културно
наследство сред „дигиталните туземци“ 365**
ас. д-р Стефка Чернева

*Promoting Movable Cultural Heritage Among “Digital Tribesman”
Assistant Dr. Stefka Cherneva*

**Съхраняване и популяризиране на местно културно
наследство чрез краеведските сайтове на Регионална
библиотека „Стилиян Чилингиров“ – Шумен 374**
Николай Лазаров

*Preservation And Promotion Of Local Cultural Heritage Through The
Regional Studies Websites Of The “Stilian Chilingirov”
Regional Library – Shumen
Nikolay Lazarov*

**Литературата като инструмент за социална промяна:
участието на РБ „П. Р. Славейков“ в проекта G-BOOK 3 ..... 382**
Мартина Янкова-Радолова

*Literature As A Tool For Social Change: The Participation
Of The Rb “P. R. Slaveykov” In The G-Book 3 Project
Martina Yankova-Radolova*

**Библиотекаря в годините на Поликризите –
как да поддържа благополучието? 390**
Йоана Чапска

*The Librarian In A Polycrisis World – How To Foster Well-Being?
Joanna Chapska*

**Библиотека НУ-УБ „Гоце Делчев“ Штип
и културно наследство: состојба и дејности..... 408**

Jovana Rilak

*Library Of The NI-UL „Goce Delchev“ Shtip
And Cultural Heritage: Status And Activities
Jovana Rilak*

**Петте најголеми библиотеки во Европа
и нивните културни наследства 418**

Билјана Миладинова, Ирена Тонева

*The Five Largest Libraries In Europe And Their Cultural Heritage
Biljana Miladinova, Irena Toneva*

**Устойчиво развитие, иновации, застој. Бележки към актуалното
състояние на българската библиотечна наука и практика..... 428**

доц. д-р Евгения Русинова

*Sustainable Development, Innovation, Stagnation.
Notes On The Current State Of Bulgarian Library Science And Practice
Assoc. Prof. PhD Evgeniya Rusinova*

**Едиционната дейност на Съюзите „Отец Паисий“ (1928 – 1943) –
явление в българското книгоиздаване..... 436**

Николай Поппетров

*The Publishing Activities Of The „Father Paisii“ Unions (1928 – 1943) –
A Phenomenon In The Bulgarian Book Publishing
Nikolay Poppetrov*

БИБЛИОТЕКИ – ЧЕТЕНЕ – КОМУНИКАЦИИ

Двадесет и четвърта национална научна
конференция с международно участие

Велико Търново, 13 – 14 ноември 2025 г.

Българска

Първо издание

Научна

Съставители: проф. Ивелин Иванов
д-р Иван Александров

Формат 60x90/16

Печатни коли 28,5

Печат: Печатница „Сира“ Велико Търново